Εθνικο Μετσοβιο Πολυτεχνειο

Σχολη Ηλεκτρολογων Μηχανικων & Μηχανικων Υπολογιστων

Σημειώσεις Διαλέξεων

Θεωρία Αριθμών

Επιμέλεια σημειώσεων:
Ελένη Λιτσα
Νίκος Μελισσαρης

Διδάσκοντες:
Στάθης Ζαχος
Άρης Παγουρτζης

21 Νοεμβρίου 2011

Έστω $a, b \in \mathbb{Z}$, λέμε ότι ο a διαιρεί τον b και γράφουμε $a|b$ αν $\exists c \in \mathbb{Z}$ τέτοιο ώστε $b = c \cdot a$. Αντίστοιχα, λέμε ότι ο a δεν διαιρεί τον b και γράφουμε $a \nmid b$ αν $\nexists c \in \mathbb{Z}$ τέτοιο ώστε $b = c \cdot a$.

Ιδιότητες:

- $a|0$
- $0|a \Leftrightarrow a = 0$
- $a|b \wedge b|c \Rightarrow a|c$
- $a|b \Rightarrow a|bc$
- $a|b \wedge a|c \Rightarrow a|(b + c)$
- $a|b \wedge b|a \Rightarrow a = \pm b$
- $a|b \wedge b > 0 \Rightarrow a \leq b$

Θεμελιώδες Θεώρημα της Αριθμητικής:
Κάθε αριθμός $n \in \mathbb{Z}_+$ μεγαλύτερος της μονάδας γράφεται με μοναδικό τρόπο σαν γινόμενο πρώτων αριθμών.

Απόδειξη:

1. *Ανάλυση σε γινόμενο πρώτων:*
   Για $n = 2$ προφανώς ισχύει.
   Έστω ότι για κάθε φυσικό αριθμό n με $n \geq 2$, υπάρχουν πρώτοι αριθμοί $p_1, ..., p_m$ έτσι ώστε $n = p_1...p_m$. Αν ο αριθμός n είναι πρώτος τότε προφανώς η πρόταση ισχύει. Αν ο n είναι σύνθετος, τότε υπάρχουν $a, b \in \mathbb{N}$ τέτοια ώστε $n = a \cdot b$ με $1 < a \leq b < n$. Τότε από επαγωγική υπόθεση οι b, c γράφονται ως γινόμενο πρώτων άρα και ο n γράφεται ως γινόμενο πρώτων.

2. *Μοναδικότητα:*
   Έστω ότι υπάρχουν δύο διαφορετικές γραφές για τον n, έστω δηλαδή $n = p_1...p_k = q_1...q_l$, με $k \leq l$. Το p_1 διαιρεί το n επομένως, $p_1|q_1...q_l$ και άρα $p_1|q_j$ για κάποιο δείκτη j. Και επειδή ο q_j είναι πρώτος προκύπτει πως $p_1 = q_j$. Με την ίδια διαδικάσία βρίσκουμε πως κάθε πρώτος p_i της πρώτης γραφής ταυτίζεται με κάποιον q_j της δεύτερης γραφής, επομένως οι δύο γραφές ταυτίζονται.

Θεώρημα ακέραιης διαίρεσης:
Για κάθε $a, b \in \mathbb{Z}$ με $b \neq 0$ υπάρχουν μοναδικά q, r τέτοια ώστε $a = q \cdot b + r$

Θεώρημα :
Ο Μ.Κ.Δ. δύο αριθμών μπορεί να γραφεί σαν γραμμικός συνδυασμός τους. Δηλαδή, έστω $a, b \in \mathbb{Z}$ και $d = gcd(a, b)$ τότε υπάρχουν μοναδικά $\kappa, \lambda \in \mathbb{Z}$ τέτοια ώστε $d = \kappa a + \lambda b$. Ισοδύναμα, αν το d είναι ο ελάχιστος μη αρνητικός αριθμός για τον οποίο $d = \kappa a + \lambda b$ τότε $d = gcd(a, b)$.

Απόδειξη:

Έστω $I = \{xa + yb | x, y \in \mathbb{Z}\}$ και $d = min(\{t \in I | t > 0\})$

- $d|a$ και $d|b$
  απόδειξη:
  Έστω $d \nmid a$ τότε $a = qd + r$ με $0 < r < d$
  αλλά $r = a - qd = a - q\kappa a - q\lambda b \in I$ άτοπο.
  Όμοια και για $d|b$.

- είναι ο μέγιστος
  Έστω ότι υπάρχει d' τέτοιο ώστε $d'|a$ και $d'|b$.
  Τότε θα ισχύουν $a = a'd'$ και $b = b'd'$.
  Επομένως, $d = (\kappa a' + \lambda b')d' \Rightarrow d' \leq d$ άτοπο.

Θεώρημα :
Αν $c|ab \wedge gcd(c, a) = 1$ τότε $c|b$

Απόδειξη:

$gcd(c, a) = 1 \Rightarrow \exists s, t \in \mathbb{Z}$ τέτοια ώστε $as + ct = 1$. Πολλαπλασιάζοντας και τα δύο μέλη της ισότητας με b παίρνουμε $abs + bct = b$. Αλλά $c|ab$ επομένως $ab = \lambda c$ άρα αντικαθιστώντας στην προηγούμενη εξίσωση παίρνουμε $s\lambda ct + tbc = b \Rightarrow (s\lambda t + tb)c = b \Rightarrow c|b$

Θεώρημα :
Αν p πρώτος αριθμός και $p|ab$ τότε $(p|a) \vee (p|b)$

Απόδειξη:

Θα ισχύει $gcd(p, a) = 1$ ή $gcd(p, a) = p$

Αν $gcd(p, a) = p$ τότε $(p|a)$
Αν $gcd(p, a) = 1$ τότε $(p|a)$ σύμφωνα με το προηγούμενο θεώρημα.

Θεώρημα :
Εάν $gcd(a, n) = 1$ *τότε υπάρχει* a^{-1} *τέτοιο ώστε* $a \cdot a^{-1}(mod\, n) = 1$

Απόδειξη:

$gcd(a, n) = 1 \Rightarrow 1 = \kappa a + \lambda n \Rightarrow 1 = \kappa a\, (mod\, n) \Rightarrow \kappa = a^{-1}$